

המאסף

(1) ספר שמות פרק לה

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְדֹד בְּשֵׁם בְּצִלְאֵל בֶּן אוֹרִי בֶן חוֹר לְמִטָּה יְהוּדָה:

(לא) וַיִּמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָהּ בְּתַבּוּנָהּ וּבְדַעַת וּבְכָל מְלָאכָה:

(לב) וַלְחָשֵׁב מִחֻשְׁבֹת לַעֲשׂוֹת בְּזָהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת:

(לג) וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן לְמִלֵּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת כָּכֵל מְלָאכַת מִחֻשְׁבֹת:

(לד) וְלַהוֹרֹת נָתַן בְּלָבוֹ הוּא וְאַהֲלִיאֵב בֶּן אַחִיסֶמֶךְ לְמִטָּה דָן:

רש"י על שמות פרק לה פסוק לד

(לד) ואהליאב. משבט דן מן הירודין שבשבטים מבני השפחות והשוהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן והוא מגדולי השבטים לקיים מה שנאמר (איוב לד) ולא נכר שוע לפני דל:

כלי יקר על שמות פרק לה פסוק לד

הוא ואהליאב. שנקרא כך על שם כי הוא יבנה אהל מועד לאבינו שבשמים ועל שם זה נקרא בשם אהליאב, בן אחיסמך. כי שם מקום סמיכות האחים דהיינו השכינה עם ישראל כמ"ש (תהלים קכב ח) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. וכתוב (שיר ה ב) אחותי רעיתי, למטה דן. שנמשל גם הוא לגור אריה שנאמר (דברים לג כב) דן גור אריה.

(39) ספר קול מבשר ח"א - פרשת ויקהל

ולהורות נתן בלבו הוא ואהליאב בן אחיסמך למטה דן (שמות ל"ה לד). בפרש"י, ואהליאב משבט דן, מן הירודין שבשבטים, מבני השפחות, והשוהו המקום לבצלאל למלאכת המשכן, והוא מגדולי השבטים. לקיים מה שנאמר (איוב ל"ד), ולא ניכר שוע לפני דל. צריך להבין, למה נקרא שבט דן 'ירוד שבבטיים'? ופשוט, הטעם הוא שהיה מבני השפחות, אך עדיין אינו מובן. ונראה לומר, ואח"כ גם מצאתי כן בס', שאהליאב החזיק עצמו לירוד, ועל ידי כך, יכול היה באמת לבנות את המשכן וכליו. ואפשר להסביר, לפי מה דאיתא, ואמר רבי יהושע בן לוי, בזמן שבית המקדש קיים, אדם מקריב עולה - שכר עולה בידו, מנחה - שכר מנחה בידו. אבל מי שדעתו שפלה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, שנאמר, זבחי אלהים רוח נשברה. ולא עוד, אלא שאין תפלתו נמאסת, שנאמר, לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה (סנהדרין מג ע"ב, סוטה ה ע"ב). ואיתא שאמר הרבי ר' בונם ז"ל בשם אביו המגיד מווידיסלאוו ז"ל, דמי שמקריב עולה, הרי הוא מרגיש בעצמו שעשה משהו - שהקריב עולה, ולכן שכר עולה בידו, שמקבל שכר על זה שהקריב קרבן עולה. מה שאין כן, זה שדעתו שפלה, הרי יודע שלא נתן שום דבר, ולכן אצלו זה באמת יותר מאשר אחד שהקריב קרבן. אצלו זה כבר - כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, משום שהוא לא מרגיש כלום שעשה משהו. צי ענוה - איז נישט דא קיין שיעור. וכן היה אצל אהליאב, שגם לאחר עשיית

המשכן, עדיין החזיק את עצמו לירוד שבשבתים. [מרן הבית ישראל זצ"ל זי"ע, יושב"ק ויקהל בקידוש, פרשת פרה, כ"ב אדר תשל"ד בקו"פ]:

)

(1) ספר במדבר פרק י

(כה) וְנִסַּע דָּגְלַל מִחֲנֵה בְּנֵי דָן מֵאֶסֶף לְכָל הַמַּחֲנֵה לְצַבְאֹתָם וְעַל צָבָאוֹ אֶחָיֶזֶר בֶּן עֲמִישַׁדָּי:

(2) רש"י על במדבר פרק י פסוק כה

(כה) מאסף לכל המחנות - תלמוד ירושלמי לפי שהיה שבטו של דן מרובה באוכלוסין היה נוסע באחרונה וכל מי שהיה מאבד דבר היה מחזירו לו. אית מאן דאמר כתיבה היו מהלכין ומפיק לה מן (במדבר ב) כאשר יחנו כן יסעו. ואית דאמרי כקורה היו מהלכין ומפיק לה מן מאסף לכל המחנות:

(21) ספר פרי צדיק פרשת זכור - אות א

ובהפטורה פקדתי אשר עשה עמלק לישראל אשר שם לו בדרך וגו' ואם קאי על המלחמה הלא רבים צררונו תמיד והיונים גזרו גזירת שמד בימי החשמונאים יותר מעמלק אך העיקר מה שנאמר אחר כך אשר קרך בדרך שטימאך כנ"ל ויזנב בך כל הנחשלים שהכניס היאוש בנחשלים כמו שאמרנו.

אך העיקר אשר שם לו בדרך והכניס עמלק היאוש בנחשלים ועל ידי זה גירר אותם עד שבא ללוק שארית דמם והחיות שבהם ועל ידי זה גרם להם עמלק השעבוד שבא אחר כך לזמן רחוק דלולי מלחמת עמלק ומה שהכניס בלבם היאוש כנ"ל היו ישראל נשארים באותו מצב שהיו במתן תורה חירות משעבוד ולא היה מתקלקל לעולם. ורק עמלק גרם להם על ידי הפיתוי ואחר כך היאוש כנ"ל. וזה גרם מה שלא שמרו שבת ראשונה.